

Škola českého jazyka a literatury pro pedagogy

22.–24. října 2018 v Praze

Školu českého jazyka a literatury pro pedagogy pořádá Akademie věd ČR, resp. Středisko společných činností AV ČR, ve spolupráci s Ústavem pro jazyk český AV ČR a Ústavem pro českou literaturu AV ČR již od roku 2013.

Vzdělávací kurz je určen aktivním **učitelům českého jazyka a literatury 2. stupně ZŠ, SOŠ, SOU a gymnázií**. Cílem Školy českého jazyka a literatury pro pedagogy je účastníkům představit **zajímavá témata a poslední trendy v českém jazyce a v české literatuře**. Po absolvování kurzu každý pedagog získá **nové poznatky a nápady**, které následně může **aplikovat v praxi při výuce českého jazyka a literatury na příslušné škole**.

Odbornými garanty Školy českého jazyka a literatury pro pedagogy jsou PhDr. Markéta Pravdová, Ph.D., MBA, z Ústavu pro jazyk český AV ČR a PhDr. Robert Kolár, Ph.D., z Ústavu pro českou literaturu AV ČR.

Místo konání: zasedací sál Ústavu pro českou literaturu AV ČR, Na Florenci 3, Praha 1 (22. 10. 2018), budova Akademie věd ČR, Národní 1009/3, Praha 1, sál č. 205 (23. 10. 2018) a Anglické gymnázium v Praze, Sokolovská 320, Praha 9 (24. 10. 2018).

Témata	Přednášející
O českých příjmeních	PhDr. Žaneta Dvořáková, Ph.D.
Etymologický slovník jazyka staroslověnského	PhDr. Ilona Janyšková, CSc.
Podivuhodné sousedství	Mgr. Matouš Jaluška, Ph.D.
Hlas tiskařské černě – knihy ke zpěvu a rozjímání	Mgr. Daniel Soukup, Ph.D.
Kolokvium o výuce literatury na SŠ	kolektiv diskutujících
Exkurze	
Beseda	Mgr. Magdaléna Jacková, Ph.D.
Exkurze do Strahovské knihovny	Mgr. Jan Pišna

Program

Pondělí 22. 10. 2018

Ústav pro českou literaturu AV ČR, Na Florenci 3, Praha 1

8:30–9:00	registrace účastníků
9:00–9:05	zahájení Školy českého jazyka a literatury pro pedagogy
9:05–10:30	přednáška O českých příjmeních PhDr. Žaneta Dvořáková, Ph.D. – Ústav pro jazyk český AV ČR
10:30–11:00	občerstvení
11:00–12:30	přednáška Etymologický slovník jazyka staroslověnského PhDr. Ilona Janyšková, CSc. – Ústav pro jazyk český AV ČR
12:30–14:00	přestávka na oběd – možnost společného oběda přímo na místě
14:00–15:00	beseda Beseda s Magdalénou Jackovou

Úterý 23. 10. 2018

Akademie věd ČR, Národní 3, Praha 1

9:00–10:30	přednáška Podivuhodná sousedství – středověký rukopis jako kniha Mgr. Matouš Jaluška, Ph.D. – Ústav pro českou literaturu AV ČR
10:30–11:00	občerstvení
11:00–12:30	přednáška Hlas tiskařské černě – knihy ke zpěvu a rozjímání Mgr. Daniel Soukup, Ph.D. – Ústav pro českou literaturu AV ČR
12:30–13:00	Předání osvědčení o absolvování vzdělávacího cyklu Škola českého jazyka a literatury
13:00–14:00	přestávka na oběd
14:00–15:00	exkurze Exkurze do Strahovské knihovny Sraz účastníků v 13:45 před vchodem do baziliky na Strahovském nádvoří vedle vchodu do expozice knihovny

Středa 24. 10. 2018

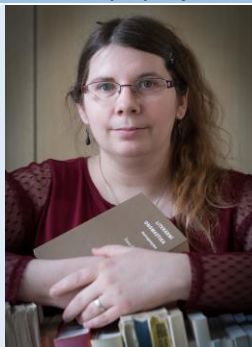
Anglické gymnázium v Praze, Sokolovská 320, Praha 9 (stanice metra Vysočanská)

9:00–13:00	diskuse Kolokvium o výuce literatury na SŠ
13:00	zakoření Školy českého jazyka a literatury pro pedagogy

Anotace

O českých příjmeních

Přednáška přiblíží vývoj české onymické soustavy a především motivace vzniku příjmení. Zabývá se přitom i možnostmi, jak lze tuto problematiku přístupnou a hravou formou přiblížit studentům základních a středních škol. Příjmení představují vhodný materiál, který je možné dále využít např. při opakování pravopisu, morfologie nebo slovtvorby, na příjmeních se dají ukázat nářeční jevy a demonstrovat historický vývoj našeho jazyka.

PhDr. Žaneta Dvořáková, Ph.D.

Vystudovala obor český jazyk a literatura na FF UK v Praze, v roce 2015 zde získala doktorát. V letech 2003–2010 pracovala v oddělení onomastiky Ústavu pro jazyk český AV ČR a v květnu 2017 se do oddělení po několikaleté pauze vrátila. Podílí se na výzkumu pomístních jmen v Čechách, je členkou autorského kolektivu *Slovníku pomístních jmen v Čechách II-V*. Její srdeční záležitostí je literární onomastika, je autorkou monografie *Literární onomastika. Antroponyma*. Vyhotovuje též znalecké posudky z oblasti vlastních jmen pro potřeby matrik. Je výkonnou redaktorkou časopisu *Acta onomastica*. Od března 2016 připravuje pro ČRo 2 popularizační pořad *O původu příjmení*. Aktuálně se věnuje výzkumu lidové etymologie proprií.

Etymologický slovník jazyka staroslověnského

Přednáška se bude věnovat etymologickému zpracování staroslověnské slovní zásoby. Vysvětlíme, proč se etymologický slovník nejstaršího slovanského spisovného jazyka připravuje právě v Brně, upozorníme mj. na roli češtiny v tomto lexikografickém díle.

Program:

- brněnské etymologické pracoviště
- Václav Machek
- historie etymologického výzkumu staroslověnštiny
- *Etymologický slovník jazyka staroslověnského*
- role češtiny v *Etymologickém slovníku jazyka staroslověnského*

PhDr. Ilona Janyšková, CSc.

Působí v Ústavu pro jazyk český AV ČR jako vědecká pracovnice, je spoluautorkou a od roku 2004 hlavní redaktorkou *Etymologického slovníku jazyka staroslověnského*, který je zpracováván v etymologickém oddělení ÚJČ v Brně. Absolventka brněnské filozofické fakulty (ruský jazyk – německý jazyk), externě přednáší na FF MU slavistiku a staroslověnštinu. Ve vědecké práci se zabývá různými tématy z oblasti slovanské etymologie a srovnávací onomaziologie. Je spolueditorkou řady *Studia etymologica Brunensia*, od roku 1999 spoluorganizátorkou mezinárodních vědeckých konferencí *Etymologické symposion Brno*.

Literární beseda

Ačkoli to dnes není běžně známá skutečnost, s nadsázkou lze říci, že jediné „kamenné“ divadlo v českých zemích, tedy divadlo provozované pravidelně na jednom místě, představovala téměř dvě stě let jeviště v jezuitských školách. Jak vypadaly latinské hry, které jezuité psali pro své žáky a na nichž si celá vzdělaná vrstva společnosti utvářela svou první představu o divadle? Na tyto a jiné otázky se pokusí odpovědět Magdaléna Jacková.

Mgr. Magdaléna Jacková, Ph.D.

Vystudovala divadelní vědu, latinu a francouzštinu na FF UK v Praze. Pracovala v Kabinetu pro studium českého divadla IDU v Praze, od r. 2011 působí v oddělení starší literatury Ústavu pro českou literaturu AV ČR. Specializuje se na raně novověké drama, především latinské. Kromě řady studií vydala monografii o jezuitském školském dramatu *Divadlo jako škola ctnosti a zbožnosti* (2011), je také členkou týmu, který založil ediční řadu *Theatrum Neolatinum*. Zde se podílela na 1. svazku *Svatý Jan Nepomucký na jezuitských školních scénách* (2015) a připravila k vydání 2. svazek *Nejmírnější Pallas. Hry určené gramatikálním třídám jezuitských gymnázií* (2016). Působí také v divadelním spolku Lauriger, který se zaměřuje právě na uvádění raně novověkých latinských her.

Podivuhodná sousedství – středověký rukopis jako kniha

Seminář se zaměří na zvláštnosti rukopisného média, které je třeba brát v potaz, když přistupujeme k literární památce pocházející z doby před rozšířením knihtisku, s důrazem na prvky, které lze užít při výuce. Zejména se zaměříme na zkoumání kompozice rukopisů, ze které lze ve šťastných případech odhadovat cílové publikum celé kompilace a přiblížit se tomu, jak (ironicky?, historicky?, devocionálně?) mohl být určitý středověký text čten. Opřeme se přitom hlavně o tzv. *Sborník hraběte Baworowského* z roku 1471, který obsahuje zejm. atraktivní rytířskou epiku, centrální místo, které připisuje souboru ezopovských bajek v českém překladu, však umožňuje i velmi odlišná čtení.

Mgr. Matouš Jaluška, Ph.D.

Vystudoval historii a komparatistiku na FF UK, postgraduální studium obecné a srovnávací literatury absolvoval v téže instituci, kde dodnes vede interpretační semináře zaměřené na předmoderní texty a jejich specifika. Od roku 2014 působí v Oddělení starší literatury Ústavu české literatury AV ČR. Zabývá se zejména středověkou „světskou“ literaturou a jejími průniky s texty se zřetelnější náboženskou orientací a rovněž zpřístupňováním literárních památek veřejnosti. V tomto ohledu dlouhodobě spolupracuje s Českým rozhlasem 3 Vltava. Plodem této spolupráce jsou knihy *Básně a místa* (FF UK/Radioservis, 2015), *Eseje o poezii a době Karla IV.* (ÚČL AV ČR/Radioservis 2017) a *Hrdinové v básních* (FF UK, 2017). Jeho monografie věnovaná trubadúrské poezii vyjde v tomto roce.

Odborní garanti:

PhDr. Markéta Pravdová, Ph.D., MBA

Ústav pro jazyk český AV ČR

Působí v Ústavu pro jazyk český AV ČR jako vědecká pracovnice a zástupkyně ředitele, od r. 2017 je členkou Akademické rady AV ČR. Absolvovala Filozofickou fakultu UK (filozofie – český jazyk a literatura) a Fakultu sociálních věd UK (mediální studia). Je autorkou knihy *McDonald's – tak trochu jiná kultura?* (Karolinum, 2006), spoluautorkou *Internetové jazykové příručky* (prirucka.ujc.cas.cz), editorkou a vedoucí autorkou několika kolektivních monografií: *O češtině 1–3* (Česká televize, 2007, 2008, 2010), *Jsme v češtině doma?* (Academia, 2012), *Akademická příručka českého jazyka* (Academia, 2014), *Čeština nově od A do Ž* (Academia, 2016), zpracovatelkou normy ČSN 01 6910 (ÚNMZ, 2014), členkou redakční rady časopisu *Naše řeč* a autorkou řady odborných studií, popularizačních textů a mediálních projektů.

PhDr. Robert Kolár, Ph.D.

Ústav pro českou literaturu AV ČR

Působí v Ústavu pro českou literaturu Akademie věd ČR, kde se věnuje teorii verše. V minulosti působil jako učitel českého jazyka a literatury na Anglickém gymnáziu v Praze. Je autorem či se spolupodílel na tvorbě knih *Teorie literatury: učebnice pro střední školy* (Fraus, 2014), *Úvod do teorie verše* (Akropolis, 2013), *Interpretace textů (nejen) ke státní maturitě* (Akropolis, 2010). Řídí *Seminář České knihovny*, edici přinášející interpretace literárních děl pro učitele a studenty. Je členem redakční rady časopisu *Český jazyk a literatura*.

Organizační zajištění:

Mgr. Monika Petržílková

Středisko společných činností AV ČR

Divize vnějších vztahů - odbor projektů řízení lidských zdrojů

Národní 1009/3

110 00 PRAHA 1

Tel.: 603 870 884

E-mail: petrzilkova@ssc.cas.cz